

پایانی بر پتروشیمی‌های کاغذی

صنعت پتروشیمی ایران با طرح‌هایی روبرو است که تنها روی کاغذ وجود خارجی دارند و بخشی از سرمایه کشور را درگیر خود کرده‌اند؛ از این رو تلاش برای تعیین تکلیف آنها می‌تواند به رونق بیشتر این صنعت و بازگشت سرمایه‌های معطل به چرخه اقتصاد کمک کند.

به گزارش **مشعل نیوز**؛ پتروشیمی از صنایعی است که در زنجیره صنعت نفت بیشترین تأثیر را در بحث تکمیل زنجیره ارزش و ارزآوری دارد؛ تکمیل زنجیره ارزش، تأمین نیاز بازار داخل برای تولید محصول نهایی و حداکثر استفاده از منابع هیدروکربوری برای تولید محصولات با ارزش‌تر از هدف‌گذاری‌های انجام‌شده در داخل است.

حدود ۷۰ درصد محصولاتی که در صنعت پتروشیمی تولید می‌شود، در بازار داخل جذب نمی‌شود بلکه با هدف تأمین ارز مورد نیاز کشور صادر می‌شود، به همین دلیل و با توجه به برخورداری ایران از منابع غنی نفت و گاز و ارزش افزوده بالای سرمایه گذاری در صنعت پتروشیمی عده‌ای در دهه‌های اخیر بر آن شدند تا مجوز تاسیس واحدهای پتروشیمی دریافت کنند.

این طرح‌ها که گاه به توصیه دیگران، گاه با اهرم فشار سیاسی نمایندگان و افراد صاحب نفوذ و حتی ذوق زدگی برای رسیدن به درآمدهای ارزی بود، در میانه راه به حال خود رها شد، رویه‌ای که سبب شد طرح‌های متعددی بدون حصول نتیجه بر زمین بمانند؛ طرح‌هایی که فقط مجوز گرفته‌اند تا با استفاده از آن زمین یا تسهیلات بانکی بگیرند و کار را رها کنند.

حبس سرمایه‌های ملی در طرح‌هایی بدون صرفه اقتصادی

واقعیت این است که صنعت پتروشیمی ذخیره ارزش و اشتغال‌زایی بالایی دارد و همین امر در سال‌های گذشته سبب شکل‌گیری پتروشیمی‌های کاغذی شده است که با توصیه برخی مقام‌های ملی و یا محلی مجوز گرفته‌اند اما به دلیل نداشتن صرفه اقتصادی در آن منطقه، در نظر نگرفتن مسایل زیست محیطی مانند تامین آب و یا توپولوژی محلی که

قرار بوده در آنجا تاسیس شوند، اکنون بلامتکلیف مانده و بخش اعظمی از سرمایه‌های ملی را محبوس خود کرده‌اند.

در دو دهه گذشته برخی طرح‌های پتروشیمی با وعده اشتغال هزاران نفر از جوانان، رفع بیکاری و رونق اقتصادی کلنگ زنی شدند، اما در عمل به دلیل نبود منابع آبی، مشکلات زیست محیطی، نداشتن صرفه و فقدان توجیه اقتصادی به صورت بلامتکلیف رها شده‌اند و سرمایه‌گذاران آنها به بهانه‌های مختلف، فقط زمین‌های با ارزش این پروژه‌ها را حفظ کرده‌اند و یا از تسهیلات دریافتی برای کار دیگری بهره‌برده و سایه سنگین طرح پتروشیمی نیمه تمام بر اقتصاد کشور تحمیل شده‌اند.

تداوم بلامتکلیفی این طرح‌های بی‌سرانجام می‌تواند هزینه‌های سنگینی بر اقتصاد کشور تحمیل کرده ضمن آنکه فرصت را از دیگرانی که واقعاً توانایی انجام کار را داشته و طرح‌هایی با امکان سنجی‌های صحیح دارند بر زمین بمانند.

پتروشیمی‌های بر زمین مانده کدامند؟

بیش از ۱۰ مجتمع پتروشیمی در سال‌های اخیر کلنگ زنی شده‌اند، اما به دلیل ملاحظات مختلف، همچنان بلامتکلیف و نیمه‌کاره مانده‌اند که در ادامه نگاهی به وضعیت شماری از این طرح‌ها می‌اندازیم:

پتروشیمی گلستان، پلی اتیلن دهدشت، پتروشیمی بروجن، پتروشیمی زنجان، پتروشیمی فیروز آباد، ممسنی، داراب، جهرم و استهبان از جمله این طرح‌های بلامتکلیف هستند.

پتروشیمی دهدشت (پلی اتیلن دهدشت) در سال ۱۳۸۸ کلنگ زنی شد، اما پس از گذشت حدود ۱۲ سال در حال حاضر میزان پیشرفت آن به حدود ۱۷.۹ درصد رسیده است.

پتروشیمی دنا که در شهرستان دهدشت و دشت کلاچو واقع شده، پس از گذشت ۱۱ سال حدود ۶۸ درصد پیشرفت کرده است.

طرح اوره آمونیاک زنجان نیز که در سال ۱۳۸۶ کلنگ زنی شده، همچنان در مرحله ساخت قرار دارد. با وجود اینکه ۱۴ سال از آغاز ساخت این مجتمع می‌گذرد، زمان راه‌اندازی آن، همچنان نامشخص است.

طرح ابن سینا اندیمشک که با لیسانس شرکت ELIT چین برای تولید محصول E0 در حال اجراست، پس از دو سال به پیشرفت فیزیکی ۲ درصدی

رسیده است.

پتروشیمی بروجن نیز از طرح هایی است که به علت کمبود منابع آبی، بلامتکلیف مانده است. شهرستان بروجن که خود گرفتار کم آبی است، توان تامین آب مورد نیاز پتروشیمی بروجن را ندارد. با وجود اینکه در سال های گذشته، طرح های مختلفی برای تامین آب این مجتمع از جمله احداث تونل انتقال آب، ارایه شده اما هیچ کدام جنبه عملیاتی نیافته است.

تاخیر چندین ساله در ساخت این پتروشیمی در حالی است که چند ده هکتار از مراتع چرای دام برای ساخت این مجتمع، حصارکشی شده و تکلیف این زمین نیز مشخص نیست.

ورود شرکت ملی صنایع پتروشیمی برای تعیین تکلیف طرح ها

اکنون و در سالی که به «سرمايه گذاری برای تولید» نامگذاری شده، در تازه ترین اقدام مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران از تلاش برای تعیین تکلیف چنین طرح هایی خبر داده است؛ حسن عباس زاده معاون وزیر نفت در این باره گفته است: قانونگذار تا پایان شهریور ۱۴۰۴ فرصت داده است که این طرح ها تعیین تکلیف شوند.

وی با بیان اینکه این طرح ها به سه گروه سبز، قرمز و زرد تقسیم شده اند، طرح های سبز را طرح هایی دانست که پیشرفت قابل توجهی داشته و از همین رو باید آنها را مورد حمایت قرار دهیم تا به بهره برداری برسند.

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی افزود: طرح های قرمز به بخشی اطلاق می شود که به شکل صوری و به قصد استفاده از منابع کشور مانند زمین و تسهیلات، مجوزی اخذ کرده اند و اهتمامی برای سرمايه گذاری روی آنها وجود ندارد. حالا اینها دارای چه نوع خوراک گاز یا مایع باشند، به عنوان طرح قرمز برجسبگذاری شده اند.

معاون وزیر نفت ادامه داد: طرح‌های زرد هم گروهی هستند که از نظر ما مطالعه بیشتری لازم دارند یا باید فعال‌تر شوند که ما آنها را در گروه سبز یا قرمز قرار می‌دهیم.

عباسزاده با اشاره به اینکه این طرح‌ها به صورت مستمر و با حضور سرمایه‌گذاران آنها در کمیته بازنگری بررسی شده‌اند، گفت: حدود ۱۱۰ طرح داریم که نزدیک ۴۸ طرح آنها پیشرفت دارند که حمایت می‌کنیم و توسعه برخی طرح‌ها نیاز به بازنگری دارند.

راه ندادن پتروشیمی‌های کاغذی در انجمن صنایع پتروشیمی

در همین رابطه احمد مهدوی ابهری دبیرکل انجمن صنفی صنایع پتروشیمی گفت: این برخورد در اختیار حاکمیت است و ما هم تنها پتروشیمی‌هایی را عضو انجمن می‌کنیم که پیشرفت بالایی دارند و اگر کسی بیاید و بگوید من طرح پتروشیمی دارم اما فعلا کاغذ است را عضو نمی‌کنیم.

وی ادامه داد: اگر کسی در این شرایط بیاید و فقط کاغذی بگیرد و کاری انجام ندهد و در شهرکی زمینی را گرفته و کاری نکند، این‌ها قوانین و مقررات خود را دارد. باید نه تنها در صنعت پتروشیمی که در سایر صنایع هم برخورد صورت گیرد.

دبیر کل انجمن صنفی صنایع پتروشیمی ایران خاطرنشان کرد: مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی و معاون وزیر نفت هم در این زمینه درست گفته اند و ما هم عقیده داریم کسی که وارد این کار می شود یا باید آستین بالا زده و کار را انجام دهد یا مجوز نگیرد.

مهدوی ابهری با تاکید بر اینکه کسی که مجوز می گیرد این فرصت را از کشور، تولید، توسعه و افراد توانمند می گیرد و باید برخورد با آنها صورت گیرد، گفت: کسی که مجوز گرفته اما کاری انجام نداده باید تکلیف اش روشن شود یا باید کار صورت گیرد یا مجوز داده شده باطل شود حتی اگر کسی بگوید که طرحش ۱۰ درصد پیشرفت فیزیکی دارد نیز قابل قبول نیست.

۱۸ طرح پتروشیمی در مسیر بهره برداری

به گفته مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی، امسال حدود ۱۸ طرح با مجموع ارزش ۵ میلیارد دلار به مرحله بهره برداری می رسند و حدود ۹ میلیون تن با بهره برداری از این طرح ها ظرفیت تولید ایجاد می شود که برخی از محصولات تولیدی این واحدها برای نخستین بار در کشور تولید می شود.

عباس زاده از طرح آپادانا خلیج فارس به عنوان یکی از طرح هایی یاد کرد که سال گذشته آماده افتتاح بوده اما از آنجا که خوراک این طرح گاز است، افتتاح آن به امسال موکول شده است.

طرح صدف عسلویه دیگر واحد پتروشیمی است که اجرای آن با کمبود منابع مالی مواجه شد اما این موضوع از طرف هلدینگ خلیج فارس رفع شد و به گفته عباس زاده تا خرداد ۱۴۰۴ آماده بهره برداری است.

معاون وزیر نفت همچنین با اعلام اینکه **طرح پلی پروپیلن ارغوان گستر ایلام** نیز برای افتتاح در ۱۴۰۳ برنامه ریزی شده بود که در فاز پیش راه اندازی است، وعده داده است که در سه ماهه نخست ۱۴۰۴ راه اندازی می شود.